

к работе с родителями детей дошкольного возраста средствами педагогической практики. Для качественного совершенствования подготовки студентов выяснено трудности, которые испытывают будущие педагоги во взаимодействии с родителями во время педагогической практики: отсутствие умений общения с родителями; недооценка родителями важности периода дошкольного детства для формирования будущей личности и личного примера как образца для подражания, чрезмерная самоуверенность родителей в правильности собственных действий во взаимоотношениях с ребенком. Проанализированы причины трудностей во взаимодействии родителей с педагогами, которые заключаются в сложном материальном положении как в ДОУ, так и в семьях воспитанников. Обозначенное содержание подготовки будущих педагогов к просветительско-консультативной взаимодействию средствами педагогической практики содержит следующие основные компоненты: мотивационно-личностный, ценностно-ориентационный, интеллектуально-содержательный, организационно-деятельностный. Основное внимание актуализировано на анализе и обосновании концептуальных положений просветительско-консультативного взаимодействия с семьями воспитанников в профессиональной подготовке будущих педагогов. Обоснованы принципы организации учебно-воспитательного процесса, в котором студент выступал бы в позиции субъекта, который осознает ценность просветительско-консультативного опыта и его профессионально-компетентной реализации в практике.

Ключевые слова: подготовка педагогов, просветительско-консультативное взаимодействие, педагогическая практика, родители детей дошкольного возраста, принципы подготовки.

The article analyzes the areas of training students to work with parents of children as an integral component of the overall professional readiness to pedagogical activity. In particular the paper considers certain aspects of training future teachers to work with parents of preschool children through pedagogical practice. For qualitative improvements in the training of students the following difficulties of the future teachers in cooperation with parents during teaching practice have been found: the lack of skills of communication with parents, lack of knowledge on the organization forms of work with parents, methods of influence on parents; parents underestimate the importance of the preschool period of childhood for the formation of future personality and personal example as a role model, overconfidence parents in the correctness of their own actions in the relationship with the child. The causes of these difficulties have been analyzed, mainly in the interaction of parents with teachers who are in a difficult financial situation as in DOE, and the families of the pupils. The content of training of future teachers for educational and consultative interaction has been marked by means of the pedagogical practices contains the following main components: motivational and personal, value-orientation, intellectual-content, activity. The main attention is actualized on the analysis and justification of conceptual provisions of an educational and consultative interaction with families of students in the professional training of future teachers. Principles of organization of educational process, in which the student would be in the position of the subject who recognizes the value of educational consulting experience and his or her professional and competent implementation in practice.

Key words: teacher training, educational consulting engagement, teaching practice, parents of children of preschool age, the principles of training.

УДК 377.21

Ворожбіт-Горбатюк Вікторія Вікторівна,
доктор педагогічних наук, професор,
Харківський національний педагогічний університет
імені Г.С. Сковороди
Попович Оксана Михайлівна,
старший викладач,
Мукачівський державний університет

КОМПОНЕНТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ КОНСТРУКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

У статті представлено матеріали про компоненти готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку як систему конструктивного навчання, що забезпечує цілу координацію інноваційних навчальних процесів; потік інформації, який поступив до людини перетворюється у знання тільки у процесі конструктивної діяльності. Авторами розкрито компоненти готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: мотиваційний, мобілізаційний, змістовий, практичний, емоційний. Зазначено, що системоутворюючим компонентом готовності майбутніх вихователів до означеної професійної діяльності є мотиваційний, тому що саме від мотивів залежить особистісний сенс діяльності. Прагнення до поліпшення результатів, незадоволення від досягнутого,

наполегливість у досягненні власної мети є якостями особистості, що значною мірою впливають на професійну роботу майбутніх вихователів. Також показано модель побудови конструктивного освітнього середовища. Перспективи подальшої розробки проблеми визначено в аналізі методичних аспектів відповідної підготовки майбутніх вихователів.

Ключові слова: майбутній вихователь, конструктивна діяльність, професійна освіта, педагог, дитина.

Постановка проблеми. Підготовка вихователів, наділених творчими вміннями та мисленням, здатністю діагностувати педагогічні явища, відбирати та перетворювати інформацію, інакше кажучи — фахівців, чутливих до будь-яких педагогічних нововведень, має повною мірою задовольнити сучасні вимоги вітчизняних освітніх закладів та суспільства. Як відомо, сучасна освіта є динамічною конструктивною системою, в якій змінюється склад учасників педагогічного процесу, корегуються стосунки, створюються нові способи, методи, форми педагогічної взаємодії, конструюються нові зв'язки людини з довкіллям (природним і соціальним середовищами).

Стратегічним завданням сучасних закладів вищої педагогічної освіти є створення умов для реалізації та самореалізації особистості в інформаційно насиченому середовищі. Це вимагає переходу від декларативної до практично зорієнтованої моделі навчання й виховання, що націлює на пошук нових шляхів і засобів, які забезпечуватимуть розвиток особистісних ресурсів дітей, їхніх потреб, інтересів, нахилів і здібностей. Необхідність розвитку людини, здатної до конструктивної діяльності, є актуальною і в особистісному аспекті. Така людина здатна до ефективної соціальної та психологічної адаптації до реалій соціального буття, його перетворення або зміни себе, поведінки під впливом об'єктивних умов розвитку культури, науки, технологій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В сучасній науці накопичено значний масив досліджень, присвячених проблемі підготовки вчителя, вихователя (О. Абдулліна, О. Безпалько, Л. Кондрашова, Н. Кузьміна, О. Мороз, Д. Ніколенко, В. Сластьонін, О. Щербаков та ін.). Значний інтерес становлять дослідження особливостей структури особистості і діяльності вчителя, удосконалення його психолого-педагогічної підготовки та формування педагогічної майстерності (Н. Гузій, В. Гриньова, В. Кан-Калик, А. Маркова та ін.).

Аспекти педагогічної діяльності у сучасних умовах впровадження інформаційно-комунікативних технологій у навчально-виховний процес досліджують Р. Гуревич, М. Жалдак, Ю. Машбиць, О. Христіанінов, С. Яшанов та ін. У контексті дослідження особливу увагу привертають дисертаційні роботи останніх років (В. Бенера, О. Кучерявий, Т. Танько та ін.), в яких під різним кутом зору досліджується проблема підготовки вихователя до продуктивної організації педагогічного процесу у дошкільному навчальному закладі.

Мета статті - конкретизація компонентів готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку.

Результати досліджень. Системоутворюючим компонентом готовності майбутніх вихователів до означеної професійної діяльності є мотиваційний, тому

що саме від мотивів залежить особистісний сенс діяльності. Прагнення до поліпшення результатів, незадоволення від досягнутого, наполегливість у досягненні власної мети є якостями особистості, що великою мірою впливають на професійну роботу майбутніх вихователів.

Проведене дослідження засвідчило про наявність тісного зв'язку між рівнем мотивації досягнення та успішністю професійної педагогічної діяльності: майбутні вихователі з високим рівнем мотивації зазвичай шукають ситуації досягнення, упевнені в успішності своєї діяльності, прагнуть обговорення особистого успіху, готові взяти на себе відповідальність, рішучі в педагогічних ситуаціях, виявляють наполегливість щодо досягнення мети, отримують задоволення від вирішення педагогічних завдань.

Мотиваційний компонент готовності визначає ставлення вчителя до навчальної діяльності школярів: усвідомлення значення проблеми та особисту пізнавальну спрямованість, яка є компонентом професійної усталеності майбутнього вихователя. Така пізнавальна спрямованість має великий вплив на дітей. Вони бачать у вчителі ерудовану, високоосвічену людину, що викликає в них повагу, відчувають потребу та знаходять необхідні форми спілкування зі старшою за віком людиною. Вихователям таке тісне спілкування з дітьми допомагає краще розуміти спонукальні мотиви дій та вчинків вихованців. Подібна інформація лежить в основі індивідуального підходу, що дає можливість виявляти, спрямовувати та розвивати інтереси й здібності дітей дошкільного віку у визначеному напрямку.

Мобілізаційний компонент відображає вміння вихователя залучати дошкільників до пізнавальної діяльності. Для цього компонента характерна ініціативність вихователя — його вміння актуалізувати знання дітей, збуджувати їхні бажання пошуку нової інформації. Необхідним елементом є компетентність вихователя у прийнятті рішень стосовно швидкого включення дітей у конструктивну діяльність. Тут необхідно знати та враховувати вікові особливості дітей, а також швидкість педагогічної реакції вихователя. Основою цієї швидкості, як визначає З. Курлянд, є рухливість нервової системи. Студенти з недостатньо рухливою нервовою системою зазнають труднощів у швидкому та оригінальному розв'язанні завдань, а отже, й не володіють достатньою швидкістю реакції на поведінку дітей і цілої групи. Ці властивості нервової системи визначаються природними задатками та тим, як проходить їх розвиток у процесі цілеспрямованого впливу під час навчання майбутніх вихователів у вищому навчальному закладі.

Змістовий компонент відображає обсяг та глибину знань майбутніх вихователів щодо виявлення провідних чинників виховного процесу, які найбільше

впливають на склад знань, що формуються в дітей, постійне накопичення інформації про результативність роботи, щодо розвитку мотивації дошкільників.

Плідними методами формування педагогічних умінь у студентів є педагогічна практика, лабораторні та семінарські заняття з педагогіки, психології, методики викладання предмета за спеціальністю, завдяки яким підвищується кваліфікація та відбувається розвиток професійної усталеності майбутніх вихователів. Також до змістового компонента входить комунікативний елемент, ознаками якого є знання про характер взаємовідносин під час спілкування майбутніх вихователів з вихованцями у процесі організації та управління їхньою конструктивною діяльністю.

Практичний компонент готовності до організації конструктивної діяльності: вольовий, організаційний, конструктивний, дидактичний, розвивальний елементи. У майбутніх вихователів є певна невідповідність між знаннями та вміннями, оскільки вони не завжди можуть і вміють застосовувати набуті теоретичні знання на практиці. Водночас готовність до означеної професійної діяльності так само, як і професійна усталеність майбутніх вихователів, передбачає вміння широко та різноманітно застосовувати теоретичні знання у своїй практичній діяльності.

Ефективність професійної діяльності майбутніх вихователів можлива лише тоді, коли всі його думки, почуття, емоції спрямовані на досягнення поставлених цілей, виконання навчальних та виховних завдань. Така спрямованість не створюється сама собою, а досягається шляхом свідомого регулювання, управління власними думками, почуттями, тобто супроводжується певними вольовими зусиллями.

Наявність вольових якостей розкривається у здатності майбутніх вихователів швидко підвищувати свою активність, енергійність, зберігати оптимальну організацію психічних функцій під час виникнення непередбачених ситуацій та наростаючої втоми, що зазвичай виникає під впливом різноманітних чинників. Без вольового зусилля неможливо тривалий час зберігати розподілення уваги, працювати у тривалому напруженні, що особливо характерно для педагогічної діяльності, зокрема спрямованої на розвиток конструктивних навичок дітей.

Варто зазначити, що професійна спрямованість і воля утворюють взаємопов'язану функціональну систему, в якій воля забезпечує усталеність професійних намірів. Для успішної професійної діяльності майбутнім вихователям необхідно свідомо управляти власними процесами, які мають бути спрямовані на вдосконалення тих чи інших дій, тих чи інших психічних станів, завдяки яким діяльність проходить успішно (за З. Курлянд).

Емоційний компонент готовності майбутніх вихователів виявляється в емоційній сфері особистості та зумовлений переживаннями, які відображають потреби та активізують або гальмують діяльність. Упевненість у собі базується на здатності розуміти

дітей, уміти проникати у їхню психологію, а також на усвідомленні правильності своїх дій та вчинків. Ця впевненість тісно пов'язана із самооцінкою особистості, що формується під впливом оцінок оточення та результатів власної діяльності. Невпевненість практиканта або молодого вихователя виявляється в надмірній тривожності, хвилюванні та невпевненості в діях. Їм важко налагоджувати контакт з дітьми, реалізовувати свої можливості. Такий елемент готовності, як емоційна саморегуляція — вміння довільно управляти особистою інтелектуальною діяльністю, цілеспрямовано будувати процес самонавчання — полягає в системі розумових дій, спрямованих на активізацію гальмування або стабілізацію емоційних процесів. Прийоми регуляції емоційних станів покликані допомагати майбутнім вихователям управляти особистим настроєм, впливати на нього. Стабільність емоційного збудження в поєднанні зі свідомим управлінням емоційним станом — важлива умова збереження професійної усталеності та фізичної працездатності під час організації та проведення педагогічної діяльності, спрямованої на розвиток конструктивних здібностей дітей дошкільного віку.

Слід вказати на те, що процеси саморегуляції і в самоорганізації тісно пов'язані з усвідомленим придбанням компетентностей через організацію конструктивного освітнього середовища. Побудова конструктивного освітнього середовища відбувається в рамках системи конструктивного навчання у вищому педагогічному навчальному закладі.

Система конструктивного навчання складається із двох підсистем: системи конструктивного самонавчання й системи інтерактивного навчання в рамках традиційних і інноваційних форм навчання. Конструктивне навчання — це особлива інтеграція різних підходів до навчання, спрямована на розвиток і формування конструктивної особистості. Конструктивна особистість — творча особистість, що має сформовані основи конструктивності (самотивація; конструктивні навички; конструктивне мислення). Конструктивне мислення — це мислення спрямоване на розв'язок конкретної проблеми й визначення параметрів стійкості її розв'язку. Воно не може бути позбавлене творчості й інтуїції.

В організації підготовки майбутніх вихователів варто брати до уваги той факт, що розвиток основ конструктивності залежить від конкретного поля проблеми (знання законів; властивостей і способів роботи з різними матеріалами поля; вміння вирішувати різноманітні технологічні завдання; користуватися різними засобами поля проблеми; створювати й досліджувати моделі; визначати її властивості, урахувати параметри, закономірності й закони поля проблеми й т.п.), і компетентностей, що породжуються цим полем. Конструктивне мислення проявляється в придбаній компетентності вирішувати теоретичні й практичні завдання. Людей з розвиненим конструктивним мисленням здатний уживати

конкретні конструктивні дії, розраховані або змінити ситуацію потрібним чином, щоб розв'язати проблему, що виникла, або в наявній ситуації знайти позитивне застосування для нейтралізації проблеми. Тобто конструктивне мислення проявляється в інтеграції компетентностей і здатностей: ставити мету; моделювати виконуючу програму; виконувати керуючу програму; оцінювати результати [2].

Впровадження конструктивного освітнього середовища в навчальний процес було успішно реалізоване в Мукачівському державному університеті викладачами кафедри педагогіки й методики дошкільної та початкової освіти.

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, покажемо модель побудови конструктивного освітнього середовища.

Сама структура конструктивного освітнього середовища складається з інтеграції й синхронної роботи відділів конструктивного самонавчання, презентації, методичного, науково-дослідних гуртків.

Відділ конструктивного освітнього середовища – це насамперед навчальні аудиторії, які обладнані інтерактивною дошкою, комп'ютерами, стендами, стелажми, мультимедійною апаратурою, телевізором. Такий кабінет призначений не тільки для аудиторних занять, але й виконує функції, відповідні до своєї концепції, надаючи студентам і викладачам можливості для співтворчості, саморозвитку, самодіагностики й безперервної відкритої самоосвіти.

Відділ конструктивного самонавчання обладнаний комп'ютерами, які забезпечують усім учасникам конструктивного освітнього середовища факультету (студентам, викладачам) доступ до мережі Інтернету, модулів (накопичувальних папок), віртуальних кабінетів педагогічної практики.

Відділ віртуального самонавчання студентів складається з дев'яти зон. Кожна зона має свої функції й призначення. Реалізація функцій сприяє індивідуальному придбанню педагогічних компетенцій професійної конструктивної діяльності. Розглянемо зміст зон кабінету. Мережна кімната – це мережа Інтернет, внутрішня й районна (регіональна освітня) мережа, основне призначення якої полягає в організації роботи з науково-методичними джерелами, доступ до навчальних матеріалів поза навчальним закладом (під час педагогічної практики, у випадку, коли немає можливості відвідувати аудиторні заняття з поважних причин). Функції спрямовані на придбання конструктивних навичок роботи з інформацією: пошук інформації, її обробка.

Основні напрямки організації самонавчання майбутніх вихователів: випереджальне самонавчання; корекція знань, умінь, навичок; відновлення «прогалів» у знаннях; інтерактивне навчання; дистанційне навчання; індивідуалізоване навчання. Функції самонавчання спрямовані на придбання конструктивних навичок з наступних компетенцій: робота з тестами; робота із тренінговими електронними продуктами; робота з навчальними програмними засобами; робота з електронними

навчальними посібниками.

Відділ оцінки потенційних можливостей функціонально передбачає динамічну оцінку знань, умінь, навичок майбутніх вихователів, яка складається з оцінки потенційних можливостей студента й оцінки результату його навчально-пізнавальної діяльності. Тому функції відділу спрямовані на придбання майбутніми вихователями конструктивних навичок самоперевірки знань, умінь, навичок за допомогою тестового контролю (поточного, тематичного, поетапного, підсумкового, внутрішнього та ін.).

Комунікаційний відділ передбачає створення умов для придбання майбутніми вихователями ділових компетенцій через перегляд (прослуховування) відео-, DVD, мультимедіа- (аудіо-) матеріалів з наступним обговоренням у мікрогрупі; використання електронної пошти, участь (дистанційно) у конференціях; вирішення педагогічних ситуацій. Таким чином відділ комунікації забезпечує формування конструктивних навичок у пошуку інформації й вирішенні проблем через консультування, структурування інформації.

Відділ професійної конструктивної творчості призначений для первинного використання отриманих особистісних і професійних компетенцій, конструктивних знань, умінь і навичок на практиці в реальній педагогічній ситуації.

Студентові пропонується активна участь у побудові й конструюванні навчального процесу вищого навчального закладу і дошкільного освітнього закладу у формі моделювання й конструювання навчальних і дидактичних матеріалів; моделювання й конструювання презентаційного матеріалу; створення навчальних відеоматеріалів; розробка дидактичних засобів та ін.

Основне призначення віртуального кабінету презентації – знайомство із творчістю однокурсників, викладачів, вихователів, із творчістю іншого факультету; поширення свого досвіду; упровадження результатів розробки курсових і дипломних досліджень; обмін думками; знайомство із ходом і результатами проведених констатувальних експериментів, результатами анкетування тощо. Функціональне призначення цього відділу полягає у створенні умов для придбання конструктивних навичок наступних компетенцій: презентація створених дидактичних матеріалів; проведення віртуальних майстер-класів; проведення віртуальних кейс-класів; проведення віртуальних тематичних зустрічей із цікавими людьми; віртуальних дискусій; роботи круглих столів.

Для орієнтації в середовищі віртуальної самоосвіти можна обладнати кімнату оголошень, де можуть бути представлені депозитарії електронних навчальних посібників; інформація про гранти, конкурси, конференції, олімпіади, творчі зустрічі тощо. Заняття з психологічного розвантаження сприяє придбанню комунікативних компетенцій: виходу з конфлікту; виходу з депресії; розвитку інтуїції; розвитку пам'яті та інше. Організація самоаналізу сприяє дослідженню майбутніми вихователями своїх

потенційних можливостей з метою побудови дерева навчальних, освітніх і особистих цілей. За допомогою віртуального тестування можна визначити тип вищої нервової діяльності; стадію професійного вигорання та інше.

Організація навчальної діяльності через кабінет тестування конструктивно визначить систему самонавчання студента, створить умови для самоосвіти, самореалізації й самовираження в процесі самого навчання. Конструктивне самонавчання надає студентам факультету наступні можливості: предметне самонавчання, індивідуалізоване навчання (самостійне навчання по програмі й вимогам згідно із затвердженим індивідуальним навчальним планом; інтерактивне навчання (участь у лекційних, практичних заняттях із застосуванням ІКТ і рейтингової системи оцінки (PCO) на умовах викладача); дистанційне навчання (доступ до мережного диска факультету через Інтернет (e-mail, сайт навчального закладу і модератора); навчання в мікрогрупах (вільна форма навчання в добровільно створеній мікрогрупі студентів, згідно із програмою й вимогами, затвердженими на рівні профільних кафедр; навчання екстерном згідно з Положенням про екстернат, акмеологічне навчання (формування «Я-Концепції» студента за допомогою наданої можливості виставити своє portfolio); участь у конкурсах, виставках, олімпіадах, традиційне навчання, подолання й попередження прогалин у знаннях; випереджальне самонавчання дисципліни; відпрацювання пропусків з метою підготовки до сприйняття наступного заняття (лекції або практичного заняття);

підготовка до контролю знань, умінь і навичок з дисципліни; організація самостійної і науково-дослідної роботи студентів.

Варто зазначити, що конструктивний самоконтроль знань, умінь і навичок можливо здійснити за допомогою рейтингової системи; тестування; навчальних програм; участі в олімпіадах; участі в конференціях; участі в конкурсах; порівняння свого portfolio з іншим; самовивчення або самодіагностика за допомогою методів самотестування; аналогії; порівняння з нормами-зразками; самокорекція (психологічна самопомога) за допомогою читання консультативного матеріалу; анонімного форуму (питання-постановка проблеми, відповідь-порад); самооцінка особистих потенційних можливостей і готовності до професійної діяльності.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, система конструктивного навчання забезпечує цілу координацію інноваційних навчальних процесів; потік інформації, який отримала людина, перетворюється у знання тільки у процесі конструктивної діяльності. У статті розкрито компоненти готовності майбутніх вихователів до організації конструктивної діяльності дітей дошкільного віку: мотиваційний, мобілізаційний, змістовий, практичний, емоційний. Також показано модель побудови конструктивного освітнього середовища.

Перспективи подальшої розробки проблеми вбачаємо в аналізі методичних аспектів відповідної підготовки майбутніх вихователів.

Список використаних джерел

1. Корець М. С. Науково-технічна підготовка вчителів для освітньої галузі «Технологія» : монографія / М. С. Корець. – К. : НПУ. – 2002. – 257 с.
2. Теорія і методика професійної освіти : навчальний посібник / З. Н. Курлянд, І. О. Бартенева, І. М. Богданова та ін. ; за ред. З. Н. Курлянд. – К. : Знання, 2012. – 392 с.
3. Поддьяков Н. Н. Конструирование Сенсорное воспитание в детском саду / Н. Н. Поддьяков ; под ред. Н. Н. Поддьякова, В. Н. Аванесовой. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : Просвещение, 1981. – С. 77-98.
4. Покроєва Л. Д. Основні тенденції та суперечності розвитку дошкільної освіти в Україні / Л. Д. Покроєва // Сучасні проблеми професійної фахівців : методичний аспект : збірник наукових праць. – К. : Науковий світ, 2001. – С. 147-153.
5. Христіанінов О. М. Концептуальні підходи до створення і застосування комп'ютерних презентацій навчального призначення / О. М. Христіанінов // Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах. – 2006. – № 2. – С. 59-69.

В статтє представлєны матеріали о компонентах готовности будущих воспитателей к организации конструктивной деятельности детей дошкольного возраста система конструктивной учебы обеспечивает целую координацию инновационных учебных процессов; поток информации, который поступил к человеку превращается в знание только в процессе конструктивной деятельности. В статтє раскрыты компоненты готовности будущих воспитателей к организации конструктивной деятельности детей дошкольного возраста: мотивационный, мобилизационный, смысловой, практический, эмоциональный. Отмечено, что системоутворюючим компонентом готовности будущих воспитателей к отмеченной профессиональной деятельности мотивационный, потому что именно от мотивов зависит личностный смысл деятельности. Стремление к улучшению результатов, недовольство достигнутым, настойчивость в достижении собственной цели является качествами личности, которые в большой мере влияют на профессиональную работу будущих воспитателей. Также показана модель построения конструктивной образовательной среды. Перспективы последующей разработки проблемы определено в анализе методических аспектов соответствующей подготовки будущих воспитателей.

Ключевые слова: будущий воспитатель, конструктивная деятельность, профессиональное образование, педагог, ребенок.

The materials on components of future educators for constructive organization of preschool children have been presented in the article; constructive learning system provides a coordinating innovative educational processes; information flow, which entered the human mind turns into knowledge only in the constructive activities. The components of future teachers' readiness to the organization of constructive activity of preschool children have been defined by the authors, mainly: motivational, mobilization, semantic, practical, and emotional. It has been indicated that backbone component of future teachers to the mentioned professional activity is motivation, because it depends on the motive of personal meaning. Aspiring to the improvement of results, dissatisfaction attained, a persistence in the achievement of one's own aim are those personal features that largely affect the professional work of future educators. The model of construction of structural educational environment has been shown. Prospects for further development of problems have been identified in the analysis of methodological aspects of relevant training of future educators.

Key words: future educator, constructive activities, vocational education, teacher, child.

УДК 378.011.3-051-027.561

Жданова-Неділько Олена Григорівна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

Полтавський національний педагогічний університет
імені В. Г. Короленка

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОДУКТИВНОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ ПЕДАГОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН

У статті окреслюються проблеми професійної підготовки вчителя, що постають у сучасному українському виші. Розглядаються характеристики академічної групи як основи формування сприятливого навчального мікросередовища при вивченні педагогічних дисциплін, аналізуються його компоненти, з'ясовуються шляхи їхньої корекції у спільній навчальній діяльності. Висвітлюються форми та методи організації навчальної взаємодії, спрямовані на оптимізацію комунікативних умінь та навичок майбутніх суб'єктів професійної діяльності, наводяться дослідницькі дані щодо їхньої ефективності.

Ключові слова: майбутній вчитель, студент, академічна група, викладач, професійна підготовка, професійна взаємодія, навчальна взаємодія

Постановка проблеми. Перехід вищої освіти від жорсткої орієнтації на певну спеціальність до системи більш довільного і варіативного вибору поставив педагогічний виш перед необхідністю працювати зі студентами, які не пройшли належного відбору як майбутні суб'єкти педагогічної діяльності. Вибірковий аналіз інформації, наданої електронною системою «Конкурс» (2014) щодо окремих абітурієнтів ПНПУ імені В.Г. Короленка, показав досить значне розмаїття спеціальностей, на які більшість із них подавали документи для вступу. При можливості подати водночас до 15 заяв спостерігалось чимало нелогічних поєднань, коли одна молода людина бачила своє майбутнє у досить різних професійних сферах (а ймовірно, чітко не бачила в жодній). Чимало школярів, вочевидь, налаштувалися не на професію, а на навчальні дисципліни, які мали шанс скласти краще і відповідно до результатів з яких обирався виш для вступу. На жаль, педагогічна вища школа сьогодні для багатьох студентів обирається за залишковим принципом, і це значно ускладнює її завдання щодо їх якісної професійної підготовки. Маючи майже тридцятирічний стаж викладання курсу «Основи педагогічної майстерності», можемо констатувати, що, порівняно з 80-90 роками минулого століття, коли більшість абітурієнтів педагогічного вищого закладу були налаштовані на майбутню роботу в школі, –

сприйняття як теоретичних, так і прикладних аспектів педагогічних дисциплін, активність під час навчальних практик нині залишають бажати кращого. Загострюється суперечність між індивідуально-творчим характером педагогічної праці та стандартизацією підготовки до неї, яка сьогодні все далі відходить від живої взаємодії з викладачем, методистом і врешті навіть зі студентською групою як навчальним мікросередовищем. Такий стан речей не можна вважати повністю прийнятним, оскільки характер педагогічної діяльності диктує необхідність розширеної комунікативної підготовки, здійснення якої поза активним спілкуванням вважаємо досить проблемним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналогічних поглядів дотримуються автори сучасних досліджень у галузі професійної підготовки педагога (М. Артюшина, Ю. Будас, Н. Волкова, М. Воровка, І. Гапійчук, О. Грейліх, С. Дмитрієва, О. Зарічна, С. Коломійченко, Г. Микитюк, Р. Серьожнікова, І. Тимченко, О. Швед, І. Шитова та ін.). Спираючись на ідеї відомих психологів та педагогів Б. Ананьєва, О. Бодальова, І. Зязюна, Г. Костюка, О. Леонтєва, Б. Ломова, А. Макаренка, В. Кан-Калика, В. Сухомлинського, К. Ушинського та розвиваючи їх в умовах сучасної вищої освіти, науковці розглядають період навчання у виші з позицій діяльнісного,